

4. Meetodid

4.1 Energiaharjutused

4.1.1 Sissejuhatus

Sõltuvalt teie sihtgrupist võib energiaharjutusi kasutada selleks, et:

- luua sobilik meeleolu või atmosfäär,
- ergutada inimesi enne mingit tegevust või selle ajal,
- juhatada mingi teema lõbusalt sisse.

Energiaharjutusi on olemas palju. Sageli nõuavad need osalejate ringis seismist, mõne laulu laulmist, mingite kindlate liigutuste tegemist või üksteise erinevatel viisidel taga ajamist.

Oleme valinud mõned energiaharjutused, mida võiks seostada kultuuridevahelise õppimisega – ehkki teile võib tunduda ka teisiti.

Tähelepanu!

Mõned inimesed on energiaharjutuste andunud pooldajad (leides, et need on grupiatmosfääri loomiseks asendamatud), teised aga kiruvad neid maa põhja (sest need ei meeldi neile ja nad peavad neid lihtsalt tobedateks).

4.1.2 „Kas sina näed, mida mina näen? Kas mina näen, mida sina näed?“

Igaüks näeb asju erinevalt – nii et kuidas oleks, kui vaataksite oma koosolekuruumi? Osalejad valivad mõne konkreetse vaatenurga, mis neile meeldib, ja näitavad seda teistele. Peale inimestevahelise empaatia tekke soodustamise võib meeskonnal ja osalejatel sellest energiaharjutusest olla abi oma õppimistegevuseks mitteametlikuma õhustiku loomisel.

Vajalikud vahendid

- Koosolekuruum, kus osalistel on võimalik suhteliselt vabalt ringi liikuda.
- Leht A4 paberit ja pastakas või pliats igale osalejale.
- Kleeplinti (umbes üks iga kuue inimese kohta).
- Vajalik on vaid üks läbiviija.

Grupi suurus

Ei ole oluline.

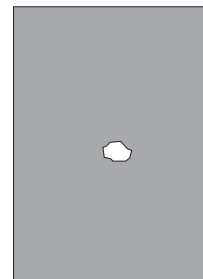
Aeg

Vähemalt 15 kuni 20 minutit.

Juhtnöörid

- 1 Iga osaleja saab lehe A4 paberit ja pastaka/pliatsi.
- 2 Läbiviija selgitab, et osalejad peaksid kirjutama oma nimed paberile ja siis rebima paberisse augu, nii et see näeb siis välja nagu pildiraam (tegelikult ei olegi tähtis, millise kujuga on auk, peaasi, et te sellest läbi näete).
- 3 Seejärel peab igaüks leidma ühe vaatenurga või eseme, mille külge oma raam kleepida. Osalejaid ärgitatakse kasutama oma kujutlusvõimet – mitte miski pole keelatud!
- 4 Pärast seda kutsuvad osalejad üksteist vaatama läbi üksteise raamide ja kirjeldama, mida nad näevad.
- 5 See energiaharjutus on lõppenud, kui selle läbiviija on arvamusel, et osalejad on vaadanud läbi enamike raamide.

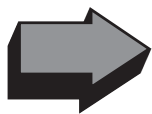
Tagasivaade ja analüüs

See energiaharjutus ei vaja põhjalikku analüüsi, arutelu võib siiski olla tulemusrikas.

Võimalikud küsimused:

- Mis tunne oli ilma piiranguteta leida midagi, mis tundus teile huvitav?
- Kuidas aitasite teistel näha täpselt seda, mida teie näete?
- Mis teid üllatas?
- Kuidas õnnestus teil näha seda, mida teised oma raamides nägid?

Antud meetod praktikas

Ärge väga üllatuge selle üle, kui paljudest asenditest osalejad end leiavad, kleepides oma raame nende poolt eelistatavate esemete külge (või lähedale). On tulnud ette, et raame kinnitatakse 3 meetri kõrgusel asuvate lampide külge, radiaatorite alla jne. See energiaharjutus võib olla kasulik empaatia ja konstruktivismi teemaliste arutelude sissejuhatamiseks.

Allikas: Andi Krauss, Network Rope

4.1.3 „GRRR – FUTT – PÕMM!”

Millegi leelotamine, mis tundub tähendusetu, võib osutuda huvitavaks väljakutseks. Ja samuti võib olla huvitav mõelda, mida see võiks tähendada ...

Vajalikud vahendid

- Pabertahvel või muu pind, millele kirjutada sõnad.
- Piisavalt ruumi, et osalejad saaksid vabalt ringi liikuda.
- Üks läbiviija.

Grupi suurus

Ei ole oluline.

Aeg

Umbes 5 minutit.

Juhtnõõrid

1 Läbiviija kirjutab alljärgnevad „sõnad” pabertahvlile või mujale, nii et osalejad neid näevad:

ANA
NA
GRRRR
FUTT
PÕMM!

- 2 Läbiviija loeb sõnad aeglaselt ette ja palub osalejatel endaga ühineda.
- 3 Seejärel tõstab harjutuse läbiviija lugemise intensiivsust – muudab leelotamist valjemaks ja mahedamaks, kiiremaks ja aeglasemaks (on koguni võimalik mõelda välja väike tants leelotamise juurde).
- 4 Energiaharjutus lõpeb suure „PÕMMUGA!”

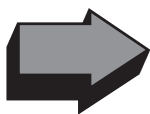

Tagasisaade ja analüüs

Toimunud on tegelikult see, et osalejad on õppinud ära väikese osa uuest keelest, selle erinevate rütmide ja varjunditega. Nii et kui kõik on hinge tõmmanud, on võimalik arutleda selle üle, millest koosneb keel.

Antud meetod praktikas

Olge selle energiaharjutuse intensiivsusega ettevaatlik. See võib olla väga valjuhäälnne ja naljakas. See võib tunduda mõnede osalejate jaoks ka pisut piinlikkust tekitav, eriti kui nad ei tunne üksteist väga hästi.

Allikas: Mark Taylor (1988) „Lihtsad ideed keelebarjäärade ületamiseks”
Keele- ja kultuuridevahelise koolituse aruanne,
Euroopa Noorsookeskus, Strasbourg

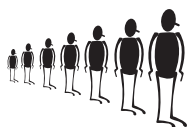
4.1.4 „60 sekundit = üks minut, või kas ikka on nii?”

Me kõik teame, et aeg on suhteline – aga mida see tegelikult tähendab? Osalejad kogevad oma ajaminutit ja võrdlevad tulemusi.

Vajalikud vahendid

- Läbiviija vajab kella.
- Iga osaleja jaoks tool.
- Kui ruumis on kell, katke see kinni; kui see tiksus, siis viige see minema.

Grupi suurus

Ei ole oluline.

Aeg

Mis tahes aeg kuni 2 minuti ja 30 sekundini!

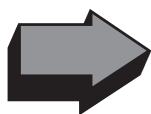
Juhtnöörid

- 1 Läbiviija palub osalistel peita ära kellad, mis neil on.
- 2 Seejärel peab igaüks sekundite lugemist harjutama, istudes vaikselt oma toolil – silmad kinni.
- 3 Siis palub läbiviija kõigil tõusta ja silmad kinni panna. Käskluse peale „START!”, loendab igaüks 60 sekundini ja istub maha, kui on lõpetanud. Oluline on rõhutada, et see harjutus toimib siis, kui kõik on selle kestuse ajal vait. Kui inimesed on maha istunud, võivad nad silmad lahti teha, mitte enne.

Tagasivaade ja analüüs

On ilmne, et see energiharjutus avab aja mõiste ja igaühe individuaalse suhte sellesse. Te võite seejärel koos arutleda, kas on olemas kultuuriti erinevaid ajatunnetusi.

Antud meetod praktikas

Ka kultuuriliselt homogeensetes gruppides võib see energiharjutus anda üsnagi hämmastavaid tulemusi. Jälgige, et viimaseks jäänud inimeste üle ei naerdaks. Neil võib lihtsalt olla väga „aeglane” päev.

Allikas: Swatch, Timex jne.

4.1.5 „Karussell”¹

Olgu tegemist mis tahes grupiga, meil on alati palju ühist ja palju erinevusi, mis üksteist täiendavad. Väike lõbus harjutus, millega seda avastada!

Vajalikud vahendid

Suur vaba ruum.

Grupi suurus

10 kuni 40, vajalik on paaris arv osalisi!

Aeg

Kuni 30 minutit.

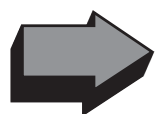
Juhtnõõrid

- 1 Osalistel palutakse moodustada sisemine ja välimine ring, inimesed seisavad vastastikku paarides.
- 2 Iga paar peab leidma (võimalikult kiiresti) ühe asja (harjumuse, aspekti, tausta, hoiaku ...), mis neil on ühine, ja mõtlema välja vormi selle väljendamiseks (te võite jätta väljendusvormi vabalt valitavaks või määrata iga kord erineva: „Laulge üks laul”, „Etendage lühike pantomiim”, „Looge kaherealine luuletus”, „Väljendage seda hääletsuste abil”, „Väljendage seda sümboli abil” ...).
- 3 Kui see on tehtud, liigub välimine karusselliring paremale; iga uus paar peab leidma nendevahelise sarnasuse ja seda väljendada. Te võite määrata ka ära, millist liiki sarnasust tuleb väljendada (lemmiksöök, mis mulle koolis ei meeldinud, perekond, muusika, harjumus, hoiak, poliitiline seisukoht ...), minnes iga kord pisut „sügavamale”.
- 4 Paare võib mitmeid kordi vahetada, kuni ring on täiesti ruu peale teinud (sõltuvalt grupi suurusest). Keerulisema variatsioonina harjutusest tuleks otsida paarides erinevusi ja väljendada neid, teineteist täiendavaid aspekte (või leida väljendusviis/olukord, mis neid mõlemaid ühendab).

Tagasivaade ja analüüs

Sellele võivad järgneda arutelud teemadel: Millised sarnasused/erinevused meid hämmastasid? Kust need pärit on? Millises ulatuses võivad meie erinevused olla vastastikku täiendavad?

Antud meetod praktikas

Võib olla hea jääsulataja, aga seda võib kasutada ka mingi õppetüki lõpus (head-aega jätmise karussell) või selleks, et selgitada välja identiteedi elemente või ... (see kõik sõltub küsimustest, mida te esitate!) Tähelepanu: harjutus võib olla valjuhäälnelne ja kaootiline!

Allikas: *Claudia Schachinger*

¹ Toimetaja märkus: selle harjutuse nimetus originaalkeeles on „The onion of diversity”. Käesolevas tõlkes sai aga määravaks Eesti noortekoolituses seni kasutatud nimetus „Karussell”.

4.2 Individuaalsed harjutused

4.2.1 Sissejuhatus

Nagu nimigi ütleb, tuleb individuaalseid harjutusi teha üksinda (ehkki ikka ühise grupi õhkkonnas). Te võite küsida, kas kultuuridevaheline õppimine ei tähenda eelkõige kontakti. See on tõesti nii, kuid me ei suudaks inimestelt, kellega me kokku puutume,

õppida kõike, mida võiksime, kui me ei võta endile pisut aega uurimiseks, mis meie endiga kõigi nende protsesside ajal toimub.

Seepärast on siia lisatud harjutused, mis julgustavad enesekriitilist, küsimusi tõstatavat ja uudishimulikku suhtumist, dialoogi südame ja mõistuse vahel. Õppimine eneseavastamise kaudu.

4.2.2 "Minu teekond teiste inimesteni"

Viis, kuidas me läheneme teistele inimestele (mis on ju kultuuridevahelise õppimise alus, kas pole?) on kogu elu jooksul, alates lapsepõlvest, mõjutatud erinevatest asjaoludest, haridusest jne. See "teekond" viib füüsiliselt, emotsionaalselt ja vaimselt läbi erinevate staadiumite ja mõjutuste, mis soodustavad või takistavad konstruktiivset lähenemisviisi kokkupuudetele teiste inimestega. Teekond iseendasse võimaluste ja takistuste, eelarvamuste ja stereotüüpide avastamiseks.

Vajalikud vahendid

Vähemalt viie ruumiga hoone, mis liigendatakse erinevateks "kambrikesteks". Ruumidega sobivad esemed (paberid ja pliiatsid, käärid ja liim, mänguasjad, teemadele vastavad töövahendid, kassetid või CD, fotod, värvid, pehmed riided, punane lõng, padjad, kohv jne) ja esemed nende liigendamiseks (toolid, kardinad, nõõrid jne). Koolitajatel on vaja aega, et ruume ilma osavõtjateta ette valmistada. Iga osaleja jaoks paber ja pliiats (või teatud "päevik"). Tagage teiste hoones olevate inimeste informeeritus harjutusest, et nad "dekoratsioonide" üle ei üllatuks.

Grupi suurus

Kahest kuni paljude inimesteni, vastavalt sellele, kuidas ruumi on (hiljem kogemuste vahetamiseks oleks parem vähemalt mõnest inimesest koosnev grupp; liiga suur arv inimesi võib aga üksteist häirida, eriti juhul kui ruumi ei ole piisavalt).

Aeg

Ruumide ettevalmistamiseks kulub (kui seda organiseeritakse hästi) 30 minutit. Harjutus ise: 45–90 minutit individuaalsele retkele, 30 minutit mõttevahetuseks.

Juhtnöörid

1 Kõik ruumid on liigendatud väikesteks "kambrikesteks", mis kesken-duvad meie arengu teatud tahkudele (lapsepõlv – perekond – kool – ühiskond jne) vastavalt meie elureisi "staadiumitele". "Teekonda teiste inimesteni" võib sümboliseerida punase nõõri (või lõngaga), mis viib ühest kambrikesest teiseni. Igas kambrikeses kutsuvad esemed, liigendus, küsimused osalejaid sügavale ja kõikehaaravale mõtisklusele ning püüavad äratada nende mälestusi.

2 Enne individuaalse harjutuse tegemist tehakse osalejatele ühine, harjutuse eesmärgid selgitav sissejuhatus ja nad saavad reisi "kava" (kus asuvad ruumid, mis on nende teemad, läbitavad staadiumid, ajastus, protsess jne), vajadusel selgitused. Rõhutada tuleb harjutuse vabatahtlikku iseloomu (minge just nii sügavuti kui soovite!).

3 Osalejatel palutakse ruumid üksteise järel, ilma teisi häirimata läbi käia, istumiseks ja mõtiskluseks mugavaid kohti otsida ja endale aega võtta. Nad peavad pidama päevikut või tegema oma "reisi" ajal märkmeid, mida saaks hiljem kasutada teatud moel jagamiseks, sõltuvalt grupist (see on osaleja isiklik otsus). Inspiratsiooni andmiseks esitame järgmised ruumide kirjeldused, neid saab oma soovi kohaselt kohandada.

- **1. ruum: lapsepõlv** (minu juured, kaitstud ruum, esimesed sündmused ...) See ruum peaks julgustama lapsepõlvemälestuste ja -tunnete "välgatusete" tekkimist, esimest ja sügavaimat kogemust "kultuurist".

- Esimene ja võib-olla ka teine kambrike: küsimused perekonna kohta. Esimesed kogemused kontakti ja lähedusega, suhted, usaldus jne (toeks beebifotod, hubane ümbrus, pehme muusika, head kodulõhnad, võimalus värvida, asju nähtavale tuua, nuusutada, kõlada lasta jne).

- Kolmas kambrike: taju ja erinevused, isiklikud ruumid ja areng ... (siin peaksid asuma mänguasjad ja töövahendid: asjad, mida saab tunnetada, millega saab mängida, mida võib käega puudutada; näiteks lilled ja muld, ehitusmaterjalid, nukud, riided, kastrulid, käärid, paber ja pliiaatsid, vile, lasteraamatud, telefon jne).

- Neljas kambrike: kultuur, väärtushinnangud, suhtumised ja nende päritolu (erinevaid väärtushinnanguid ja nende "allikaid" ehk päritolu aitavad ette kujutada pildid ja sümbolid – raamatud, televiisor, mängud jne).

- **2. ruum: esimesed sammud ...** (raskused ja avastused)

See ruum peab tähistama pingeid, mida kogetakse erinevates valdkondades: ühelt poolt võimaluste avastamine ja teiselt poolt raskused, piirangud ja pettumused. Seda saab sümboliseerida kambrikesi erinevate värvidega kahte ossa jagades. Mõlemas osas asuvad võimalikud laused või väited, mida nendes raamides võidakse kunagi erinevatelt "sotsiaalsetelt osalejatelt" kuulnud olla. Kambrikesi keskele tuleb paigutada võtmeküsimus või väide, millele osalejad peavad vastama. Teemad peaksid puudutama hinnete saamist, konkurentsi, edastatud suhtumisi ja väärtushinnanguid, suhete ja koostöö kohta teadmiste saamist, eelarvamusi, religiooni, individuaalsete annete arendamist, kontakti võõraste kultuuridega jne.

- 1. kambrike: kool
- 2. kambrike: perekond ja lähiümbrus
- 3. kambrike: ühiskond

- **3. ruum: "saared"** (ruumid mõtiskluseks ja puhkamiseks)

Saared peavad olema "soojad" ja mugavad kohad madratsi ja patjade, kohvi ja muu sellisega. Need tähistavad puhkamise ja mõtiskluse kohti, kus osalejad saavad rahulikult järele mõelda teatud olukordade, arutelude, tegevuste, isikute jne üle, mis on kaasa aidanud ja võimaldanud erinevaid kontakte ja andnud positiivset kinnitust erinevuste olemasolule..

- 1. kambrike: sõbrad
- 2. kambrike: minu organisatsioon
- 3. kambrike: muud mõttetöö-kohad

• *4. ruum: olles teel ...* (teadlikkuse astmed)

Piki teed asuvad sümbolid, pildid, küsimused jne, mis haaravad osalejad kaasa/meenutavad neile erinevaid teemasid ja asjaolusid, mis võisid erinevustest ja sellest, kuidas neid soodustati või takistati, teadlikuks saamisel olulised olla. Küsimused peavad käsitlema uudishimu ja empaatiavõimet, suhtumisi ja käitumistavasid, vaenutsemist, takistusi ja barjääre teiste suhtes, tegelikkust ja visiooni, tajutud vajadusi, muutuste kogemist, uusi avastusi jne.

• *5. ruum: väljavaated* (minu vaprus, mu eesmärgid ...)

“Aknaga kohad” peaksid tähistama väljavaateid, mis meil on. Igas nurgas on koht selliste põhiteemade nagu “kontaktid”, “jõustamine”, “olulisimad kogemused”, “positiivsed näited”, “julgestus” jne. üle mõtisklemiseks.

Tagasivaade ja analüüs

Väga oluline on anda osalejatele oma erinevate kogemuste väljendamiseks aega ja ruumi ning austada seda, mida nad ei soovi (või ei suuda) jagada. Privaatsuse aktsepteerimist tuleb selgelt rõhutada. Koolitajad peavad olema valmis osalejatega, kes seda vajavad, kaasa jalutama.

Ka jagamiseks peab eksisteerima turvaline moodus. See võib toimuda isegi sümboolselt, kui niimoodi on sobivam. Pärast sellist harjutust ei ole suures grupis läbiviidav analüüs sobilik. Piisab lihtsatest küsimustest (“Mida ma avastasin?”), et ergutada jagamist väikestes gruppides (mis on valitud osalejate endi poolt ja milles nad ennast mugavalt tunnevad). Sõltuvalt grupist võite te moodustada suurte tühjade paberilehtedega seina (ehk “avastuste seina”) või kasutada teisi meetodeid, et lõpus grupiga anonüümselt tulemusi jagada.

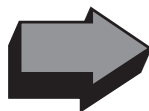
Huvipakkuv võib olla jätkata selliste teemadega nagu õppimisviisid, taju, stereotüübid jne. Oluline on alati rõhutada kogemuste konstruktiivset potentsiaali, erinevate elulugude väärtust. Austage isikliku taju vastu ja asjaolu, et me ei ole selle, mida me läbi oleme elanud, “orjad”, vaid võime sellest midagi õppida ...

Meetodi kasutamine praktikas

Seda meetodit kasutati (ühe teise teema üle mõtisklemiseks) esmakordselt Euroopa Noorsookeskuses Budapestis, umbes 30 osaleja osavõtul. Lift blokeeriti punaste nööridega, personal oli hämmingus. Hoone oli igasugustes poosides päevikut kirjutavaid inimesi täis. Rabavad avastused ja sügav analüüs lülitati kohapealsesse tegevusprotsessi ning viidi hiljem endaga kaasa. Pärastpoole toimus suurepärane kogemuste jagamine.

Küsimused erinevates kambrikestes tuleb oma vormistuse ja sisu poolest kohandada sihtgrupi ning eelnenud protsessiga. Hoolikas ettevalmistus on ülioluline. Integreerige osalejate kogemusi, kuid olge tähelepanelik, et kedagi ei haavataks või provotseeritaks. Mitte kõik grupid (või inimesed) ei ole valmis kasutama tunnikest isiklikuks tagasivaateks – austage erinevaid töökiiruseid. Ärge alahinnake esile kerkivate kogemuste ja inimeste “peidetud” mälestuste mõjusid. Koolitajad peavad kogu aeg olema hõlpsasti kättesaadavad. Austage iga osaleja vabadust minna just nii kaugele kui ta soovib.

(Allikas: JECI-MIEC õppesessioon 1997, Euroopa Noorsookeskus Budapestis, lühendatud)

4.2.3 "Minu peegelpilt"

Enesejälgimise ja -teadlikkuse tõstmise harjutus. Üleskutse osalejatele jälgida endid, oma käitumist ja reageeringuid teatud temade suhtes. Me võime hämmastuda selle üle, mida avastame, püüdes endid teistsuguse pilguga vaadata ...

Vajalikud materjalid

Osalejad, kes on valmis ja tahavad sellega tegeleda; võib-olla eelnevalt mingid teadlikkust suurendavad programmiosad (kehakeelest, tunnetusest, stereotüüpidest, kultuuriteooriast, kultuuridevahelisest õppimisest jne).

Märkmik iga osaleja jaoks.

Grupi suurus

Ükskõik milline.

Aeg

Võib teha ühe kindla harjutusena, terve tsükli või isegi terve päevana (nädalana jne).

Juhtnöörid

- 1 Harjutuse alguses tutvustatakse osalejatele enesejälgimise mõistet. Neil palutakse päeva jooksul väga tähelepanelikult "jälgida ennast": oma käitumist, reageerimist teistele (mida me kuuleme, näeme ja haistame jne), kehakeelt, eelistusi ja tundeid ...
- 2 Osalejad peavad konfidentsiaalset "jälgimispäevikut" ja märgivad üles kõik tähelepanekud, mida nad oluliseks peavad; samuti tingimused, olukorra, asjaga seotud inimesed, võimalikud põhjused jne.
- 3 Osalejad saavad suunavate põhiküsimuste komplekti sõltuvalt sellest, millele vaatlus keskendub. Jälgimist võib kasutada näiteks stereotüüpidest (Kuidas ma teisi tajun ja neile reageerin? Millistele tahkudele, millisel moel ma reageerin? jne) või kultuurielementidest rääkimiseks (Mis mind teiste juures häirib või ligi tõmbab? Millised reaktsioonid või käitumisviisid mulle meeldivad/ei meeldi? Kuidas ma reageerin nähtustele, mis on minust erinevad? Millist distantsi ma hoian? Millisel moel see mõjutab koostööd?). Te võite küsimuste aluseks kasutada ka Halli & Halli (1990) teooriaid ruumist ja ajast.
- 4 Jälgimise raamistik (algus ja lõpp) peab olema väga selge, võib-olla ka mõne lihtsa reeglga (üksteise austamine, päevikute konfidentsiaalsus jne). Oluline on, et harjutus jätkuks kogu ettenähtud aja, ka tegevusprogrammi vahepausidel, vabal ajal jne. Meeleollu viimiseks võib osalejaid üles kutsuda "oma kehadest väljuma" ja endid kõrvalt vaatama (lühike harjutus). Seejärel võib jätkata tavalise programmiga. Harjutust saab hõlbustada, kui pärast programmi iga punkti lasta inimestel väikese pausi ajal oma päevikusse märkmeid teha.

5 Harjutuse lõpus peavad osalejad "tagasi oma kehasse astuma". Seejärel on vaja aega, et päev ja päevik üksinda läbi vaadata, viimane uuesti üle lugeda, põhjuste üle järele mõelda jne. (see võib toimuda intervjuu vormis iseendaga).

6 Viimase sammuna võib algatada jagamist kahe inimese vahel või väga väikese grupis toimuva intervjuu vormis. Kui grupp on väga avatud ja selles on usalduslik õhkkond, võib osalejaid hiljem üles kutsuda vabas vormis arutlema selle üle, kus ja millal nad teatud reageeringuid tundsid; nii et nad saaksid oma tundeid jagada ja nendega toime tulemiseks koos uusi strateegiaid arendada.

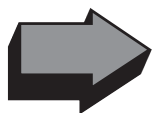
7 Suures grupis läbiviidav viimane ring võimaldab osalejatel muljeid jagada, kuidas nad harjutuse üle elasid, mis oli huvitav, keeruline jne.

Tagasivaade ja analüüs

- Isiklik – Milline tunne mul ennast jälgides oli? Mis oli keeruline? Mida ma avastasin? Kuidas ma seda tõlgendan? Miks ma niimoodi reageerisin? Mida see minu kohta kõneleb? Kas mul on mingeid korduvaid jooni, käitumismudeleid? Millest teatud asjad tulenevad? Kas ma saan mõne oma järelduse siduda mingi kultuuri kohta käiva teooriaga? Kui ma oleksin harjutuse tegemisest rohkem (või vähem) teadlik kas ma reageeriksin teistmoodi? Kas siin on paralleele minu igapäevaeluga ja kokkupuudetega teiste inimestega?
- Teiste osalejatega jagamiseks – Oluline on rõhutada, et inimesed ütlevad üksteisele ainult seda, mida nad soovivad öelda, ja võtavad harjutust kui lähtepunkti täiendavaks tagasivaateks ja iseendale küsimuste esitamiseks.

Meetodi kasutamine praktikas

See, kas me oleme valmis oma tavapäraseid käitumisviise kahtluse alla seadma, kas on võimalik luua positiivset pinget jne, sõltub alati suurel määral meeolust grupis. Harjutus aitab meie kultuurilisi seoseid palju lähemalt vaadelda. Oma kultuuridevahelistes kokkupuudetes saame me olla tähelepanelikumad nende mehhanismide suhtes, mida me nende kokkupuudetega toimetulemiseks välja töötame.

Küsimused tuleb kohandada vastavalt harjutuse eesmärgile (mida täpsemad on küsimused, seda parem) ja protsessile, mille grupp on siiani läbinud. Tähelepanu! Alati ei ole kõigi jaoks lihtne teiste jälgimise asemel ennast jälgida, seetõttu on oluline rõhutada, et küsimusi tuleb esitada pigem endale kui teistele. Samuti ei ole kerge seda harjutust tehes loomulikuks jääda.

4.2.4 "Silmitsi identiteediga"

See, kuidas me endid näeme, ei pruugi tingimata sarnaneda sellele, kuidas teised meid näevad: harjutus meie identiteedi (muutuvate) nägude kohta ...

Vajalikud vahendid

- Osalejad, kes on kuulnud identiteedi mõiste kohta üldist sissejuhatust.
- Suur paberileht ja pastakas igale inimesele.
- Erinevat värvi pastakad ja/või pliatsid.

Grupi suurus

Erinev.

Aeg

Umbes 45 minutit isiklik osa, 45 minutit mõttevahetus.

Juhtnöörid

- 1 Kõik osalejad saavad paberi ja pastaka ning joonistavad paberile oma näo profiili (üksi või kellegi teise abil).
- 2 Osalejad mõtlevad omaette oma identiteedi erinevatele tahkudele (elemendid, mis tuleb joonistatud profiili sisse kirjutada). Osalejatele tuleb anda piisavalt aega, et nad saaksid mõelda erinevatele elementidele, mis moodustavad identiteedi (perekond, rahvus, haridus, sugu, religioon, rollid, grupikuuluvused jne). Neid peaks julgustama mõtlema nii isiklikele omadustele kui käitumisviisidele, mis neile meeldivad või ei meeldi.
- 3 Teises staadiumis mõtlevad osalejad
 - seostele selle vahel, mida nemad näevad, ja selle vahel, mida teised võivad näha, ning nende erinevate tahkude seostele (seda saab visualiseerida ühendusjoonte ja nooltega);
 - erinevate suhtumiste/käitumisviiside arenemisele nende elu jooksul ja neile vastavatele teguritele (nad võivad seda visualiseerida erinevaid eluhetki tähistavate värvidega, viidetega "ajaskaalal", mille nad oma näo kõrvale joonistavad, erinevate jutumullikestega vmt).
- 4 Osalejatel palutakse koguneda väikestesse rühmadesse (maksimaalselt viis inimest) ja vahetada oma isiklike arvamusi, kuid ainult sellisel määral nagu nad soovivad. Kuidas me endid näeme? Kuidas teised meid näevad? Mis mind mõjutab? Millega ma ennast võrdlesin? Kuidas taju ja suhtumised aja jooksul muutuvad, ja miks see nii on? Millist dünaamikat ma muutustes tajuda võin ja kuidas on muutused omavahel seotud? Kuidas ma tegelen enda nende tahkudega, mis mulle ei meeldi, ja kust need pärit on? Milliste seoste olemasolu võin ma tajuda erinevate tahkude vahel?

Tagasivaade ja analüüs

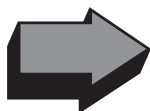

Ilmselt peaks jagamine toimuma väikestes gruppides, kuid mõned üldised tähelepanekud võiks siiski esitada kogu grupile; või siis saavad osalejad anda (sümbolite või märkustega) tagasisidet selle kohta, mida nad õppisid, ühel hüglaslikul, suures grupis joonistatud näol.

Järgnevad küsimused võiksid olla sellised: Kuidas me tegeleme endi ja teiste tajuga meist endist? Millise määrani on identiteet dünaamiline mõiste, millised on muutusi mõjutavad olulised tegurid? Mis selles grupis minu identiteeti mõjutab? Millised ühiskondlikud mõjud minu identiteeti mõjutavad ja kuidas on need omavahel seotud (arutelu rahvuskuuluvuse, vähemuste, seoste jne üle)?

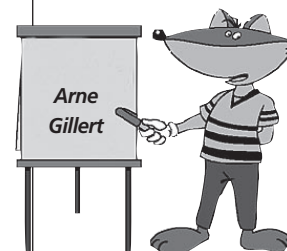
Edasised teemad võiksid olla "Taju ja stereotüübid", "Identiteet ja kontaktid teistega", "Kultuurielementide süvendatud uurimine".

Meetodi kasutamine praktikas

"Identiteet" on kultuuridevahelisel õppimisel ülioluline, kuid sellega ei ole lihtne tegeleda. Hädavajalik on austada isiklike erinevusi ja piiranguid, tagasiside andmine peab olema äärmiselt taktitundeline. Pigem on võimalusel parem oma lugu teistega jagada, kui teiste omasid tõlgendada. individuaalsele tööle ja tähelepanu pöörata avatud õhkkonna loomisele tuleb jätta palju aega (tulenevalt inimeste erinevast kiirusest). Avastatud elemente tuleb väga austada ega tohi neid kunagi isiklikult adresseerida. Need võivad olla olulised tegurid inimeste julgustamiseks oma avastustega jätkamisel või osutamaks teemadele, mida grupp võiks edasi uurida.

Allikas: lühendatud teoset "EYC Course on Intercultural Learning June 1998"

4.3 Arutelu, põhjendamine, vastandamine

4.3.1 "Kus te seisate?"

Aruteluharjutus erinevate teemade üle mõtlema hakkamiseks.

Vajalikud vahendid

- Piisavalt ruumi, nii et grupi saaks jagada maksimaalselt 10 osalejaga väiksemateks gruppideks.
- Pabertahvel selle lehtedele kirjutatud väidetega, üks väide lehekülje kohta.
- Kaks vastasseintele kinnitatud märki: "Jah" ja "Ei".

Grupi suurus

Vähemalt 5 ja kõige rohkem 10 ühes grupis töötavat osalejat. Võimalik on töötamine piiramatult suure sellise suurusega gruppidega, kuna väikese grupi tulemuste struktureeritud esitus kogu grupile ei ole vajalik. Ainukeseks piiravaks asjaoluks on läbiviijate ja tööruumide arv.

Aeg

Kokku umbes 30–60 minutit, sõltuvalt väidete arvust, mille üle arutletakse. Kuna tavaliselt erinevatest aruteludest järeldusi ei tehta, võib väite peale kulutatava aja hõlpsasti piirata 5-10 minutiga ja arutelu võib vastavalt sellele katkestada.

Juhtnöörid

Valmistage ette väited (umbes 5–10) selle teema erinevate tahkude kohta, millele te soovite osalejaid mõtlema panna. Hea väide:

- kasutab sõnu, mida kõik osalejad mõistavad;
- on vormistatud nii, et ei teki küsimust, mida see väide tähendab;
- on selgelt mõistetav ("Ei ole olemas sellist asja nagu rahvuskultuur", mitte "Selline asi nagu rahvuskultuur võib olemas olla, aga tundub, et ei ole");
- ei ole osalejate jaoks täiesti ilmselge ("Maa on kerakujuline" ei ole seetõttu hea väide);
- kutsub inimesi nõustuma/lahkarvamusel olema, puudutades üht (ja mitte kolme) aruteldava teema olulist külge ("Sellist asja nagu rahvuskultuur ei ole olemas", mitte "Rahvuskultuuri ei ole olemas, igal põlvkonnal on oma kultuur". Parem on viimane väide kaheks jagada).

Hea meetod väidete väljatöötamiseks on ettevalmistusmeeskonnas arutleda, millised on teie arvates olulised küsimused, näiteks kultuuri teemal. Kui te olete koostanud nimekirja küsimustest, mis teie meelest arutlemist väärisksid, siis vaadake, millised on kaks (vastandlikku) äärmuslikku seisukohta, mida iga küsimuse osas võidakse võtta. Lõpuks vormistage küsimuse kohta üks väide, mis paneb ühe sellise äärmusliku seisukoha sõnadesse. Püüdke leida tasakaal, et väide ei oleks sellega nõustumiseks/lahkarvamusel olemiseks liiga ilmselge (seega ei tohi see olla liiga äärmuslik) ega väidaks midagi nii suhtelist, et igaüks võiks sellega nõustuda (vältige seega sõnu, mis muudavad asjad suhteliseks ja hajusaks, näiteks "pigem", "võib-olla" jne).

Valmistage kõigi väikeste gruppide jaoks ette suured paberid väidetega. Igal lehel üks, et osalejad näeksid korraga ainult üht väidet.

Valmistage iga väikese grupi jaoks ette üks ruum, pannes ruumi pabertahvli ja kinnitades märgid vastasseintele. Pidage meeles, et kõik grupid peavad koosnema 5–10 liikmest.

Tutvustage osalejatele harjutust. Neile esitatakse väide. Neil palutakse otsustada, kas nad nõustuvad või ei nõustu väitega, ja minna vastavasse ruumiossa (nõustudes lähete märgi "Jah" poolele, lahkarvamusel olles märgi "Ei" poolele). Kõik peavad seisukoha võtma, keskele jääda ei saa. Kui kõik on poole valinud, palutakse osalejatel üksteisele selgitada, miks nad nõustusid/ei nõustunud. Kõik võivad arutelu ajal vabalt pooli vahetada, kui esitatud argumentid neid ümber veenavad.

Viidake ka, et harjutus on osalejatele vahend nende teemade üle mõtete ergutamiseks, erinevate argumentide kogumiseks ja arvamuste mitmekesisusega silmitsi seismiseks. Kuigi kõik peaksid püüdma veenavad olla, ei ole häbiasi lasta ennast veenda argumentidest, mida esitab keegi teine, või arutelu ajal mitu korda oma arvamust muuta.

Alustage harjutust esimese väite näitamisega. Andke inimestele aega väidet lugeda ja seda mõista. Sageli küsivad osalejad selgitavaid küsimusi. Kui neid esitatakse tõesti sellepärast, et väite olemusest ei saada aru, võite neile vastata. Samas püüdke vältida vastamist küsimustele, kui teie vastus oleks ise argument väite poolt või vastu.

Paluge inimestel valida pool. Kui kõik on otsustanud, paluge neil oma otsuseid selgitada. Vajadusel võite te arutelu ergutada, küsides inimestelt otse, kuidas nad end tunnevad. Tavaliselt võtab arutelu iseenesest hoogu. Läbiviijana veenduge ainult selles, et igaühe jaoks jääks osalemiseks ruumi ja püüdke veenduda, et vaid üksikud inimesed kogu arutelu jooksul ei domineeriks.

Harjutuse eesmärgiks selles staadiumis ei ole konsensusele jõudmine. Otsustage ise, millal te peate paremaks arutelu lõpetada ja järgmise väite juurde liikuda. Seda võib hõlpsasti teha ajal, mil kõik veel arutlevad. Mäng ise on nagunii ainult pikema mõtlemisprotsessi alguseks.

Sellist rutiini järgides töötage läbi kõik väited. Kui olete lõpetanud, võite osalejatelt küsida, kuidas nad end tundsid ja anda neile aega eriti oluliste küsimuste lahendamiseks. Kui mingi väide on nii vastuoluline, et inimesed ei suuda kokkuleppele jõuda isegi selles, et neil on erinevad arvamused, tehke teema kohta märge ja püüdke seda käsitleda edasise tegevusprogrammi käigus. Või liikuge teise astme juurde (soovi või vajaduse korral).

Teine staadium (soovi või vajaduse korral)

Pärast seda, kui olete kõik väited läbi töötanud, minge nende juurde ükshaaval tagasi. Seekord palutakse osalejatel väide sellisel moel ümber sõnastada, et nad kõik saaksid sellega nõustuda, muutmata väite teemat. Andke osalejatele aega esitatud väited läbi töötada, veendudes, et inimesed ei piirdu nõustumise või lahkavamusel olemisega.

Tagasivaade ja analüüs

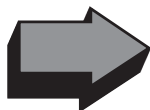

Sageli ei vaja see harjutus põhjalikku analüüsi. Ometi oleks kasulik gruppidega mõnda küsimust arutada.

- Miks oli mõnede väidete puhul nii raske üksmeelt leida? Miks see teiste väidete puhul oli lihtsam?
- Kas osalejad tunnevad ennast mõnede teemade puhul kindlamalt kui teiste puhul? Miks?
- Kas on teemasid, millele inimesed sooviksid rohkem aega kulutada, et selle üle mõtteid vahetada?

Kui te töötate mitmekeelse grupiga, võib see harjutus stimuleerida arutelusid keele rollist ja võimust ja eriti väljakutsest, mida esitab tõeline nõustumine tekstiga sellises grupis.

Meetodi kasutamine praktikas

Meetodit on kasutatud ulatusliku teemaderingi jaoks ja saadud väga erinevaid tulemusi. Grupi jaoks juba mõnda aega tuttavate teemade puhul on harjutus osutunud ainult alguseks kogu seminari vältel jätkuvale väitlusele nende teemade üle. Niimoodi juhtus kultuuridevahelise õppimise seminaril osalejatega, kes olid selle teemaga juba mõnda aega enne seminari tegelenud. Sellises situatsioonis oli enamikul osalejatest teemade kohta väga kindel arvamus. Väljakutseks osutus väikeste gruppide juhtimine selleni, et inimesed üksteist kuulaksid ja julgeksid omaenda ideid kahtluse alla seada.

Ühel teisel kursusel puudutasid väited koolitamise väärtusi. Paljud osalejatest ei olnud neid teemasid varem sügavamalt käsitleanud. Seega algas harjutus sellega, et inimesed mõtlesid nende üle järele. Siin oli väljakutseks pigem see, kuidas väidetest tehtavad järeldused osalejate jaoks tähendusrikkaks muuta ja mitte lihtsalt teoreetilisteks ideedeks jätta.

Näiteid väidete kohta, mida kasutada, leiate te noorsootöölasest ajakirjast "Coyote", kus selle kohta ilmub regulaarne veerg.

4.3.2 "Kas väärtushinnangutega saab kaubelda?"

Harjutus väärtushinnangute vahetamiseks ja nende üle läbirääkimiste pidamiseks.

Vajalikud vahendid

- Ruum, mis on piisavalt suur, et osalejad saaksid seal vabalt jalutada.
- Pappkaardid, millest igaühel on üks väärtushinnang (näit. "Enamikku inimestest ei saa usaldada", "Inimesed peavad igas mõttes elama täielikus harmoonias loodusega" jne). Piisavalt kaarte, nii et iga osaleja saaks kaheksa tükki. Mõned võivad korduda, kuid kokku peab olema vähemalt 20 erinevat väärtushinnangute kaarti.

Grupi suurus

Vähemalt 8 ja maksimaalselt 35 osalejat.

Aeg

Vajalik aeg varieerub, kuid hinnanguliselt on see umbes 1–2 tundi (ligikaudu 10 minutit harjutuse selgitamiseks, 20 minutit kauplemiseks, 20–60 minutit kokkuleppele jõudmiseks ja veel 30 minutit aruteluks). Võimalikud on variatsioonid, mis nõuavad rohkem aega (näit. läbirääkimiste osa jaoks pikema aja jätmine).

Juhtnõõrid

Valmistage ette väärtushinnangute kaardid. Veenduge, et neil oleksid väärtushinnangud, sügavalt juurdunud uskumused selle kohta, mis on hea ja mis on halb. Samuti püüdke tagada, et kõiki väärtushinnanguid, mida te üles märgite, toetaks aktiivselt vähemalt üks osalejatest. Pärast harjutuse selgitamist osalejatele jagage kaardid väärtushinnangutega huupi laiali ja veenduge, et igaüks saaks 8 kaarti. Paluge osalejatel kaarte kauplemisega "kõrgemasse kategooriasse viia" – see tähendab, vahetada väärtushinnangud oma kaartidel väärtushinnangute vastu, mida nad eelistavad. Vahetamine üks ühele ei ole kohustuslik; ainukeseks reegliks on, et keegi ei tohi lõpetada vähem kui 2 kaardiga.

Kui kauplemine on lõppenud, paluge sarnaste väärtushinnangute kaartidega osalejatel koguneda gruppidesse. Grupiliikmed peaksid arutlema, mis neil ühist on. Kui soovite, võite neil paluda keskenduda ka sellele, kust need väärtushinnangud pärinevad ja miks neil on sarnased väärtushinnangud.

Seejärel paluge neil leida keegi, kelle väärtushinnangud on nende omadest väga erinevad. Sellised paarid peaksid selle alusel, mis on nende kaartidel, püüdma formuleerida väärtushinnangud, millega mõlemad nõus on. Kuigi osalejad võivad sattuda kiusatusse kompromissile minna, leides aina abstraktsemaid või väga laialivalguvaid ja peaaegu tähendusetu väiteid, ajendage neid jääma nii konkreetseks kui võimalik.

Lõpetage harjutus, kui te tunnete, et enamik paare on saanud hakkama kahe või kolme kompromissväitega.

Viige kogu grupiga läbi harjutuse analüüs.

Tagasivaade ja analüüs

Analüüsi ajal võiksid huvi pakkuda järgmised küsimused.

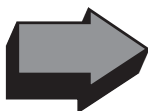
- Kuidas osalejad ennast harjutuse ajal tundsid? Kas oli lihtne väärtushinnangutega kaubelda? Mis muutis selle lihtsaks/keeruliseks?
- Kas nad said midagi uut teada oma väärtushinnangute ja selle kohta, kust need pärinesid?
- Kuidas neile tundus kompromisside tegemine oma väärtushinnangute osas? Mis tegi selle eriti raskeks? Kuidas said nad väärtushinnangutes kompromisside leidmisega hakkama?

Kui soovite, võite selle arutelu seostada tagasivaatega kultuuridevahelise õppimise rolliväärtuste mängus. Väärtushinnanguid peetakse väga sageli kultuuri aluseks ja need on nii sügavalt juurdunud, et enamik inimesi peab nende üle läbirääkimiste pidamist raskeks. Kuidas me siis tegelikult kultuuridevaheliselt suhelda saame? Kas on olemas ühiseid väärtushinnanguid, millega kõik nõustuvad? Kuidas me koos elame, kui me ei suuda väärtushinnangutes kokkuleppele jõuda? Milline peaks olema teie töökorraldus?

Meetodi kasutamine praktikas

Seda meetodit on kasutatud erinevates gruppides. See on osutunud eriti võimsaks gruppide puhul, kus ei oldud varem kultuuridevahelise õppimisega tegeletud. Samuti on see toimunud hea lähtepunktina mõttetööle väärtushinnangute üle. Väärtushinnangute formuleering kaartidel on väga oluline. Mõned väärtushinnangud osutusid liiga laialivalguvaks (igauks võinuks nendega nõustuda), mõned liiga spetsiifiliseks. Kõige parem oleks oma meeskonnas väärtuste üle arutleda ja vaadata, kas te suudate kaartidel olevate väärtushinnangute kohta leida piisavalt palju erinevaid arvamusi.

4.3.3 "Abigale"

Arutelu armastusloo üle: kes on halvim, kes on parim?

Vajalikud vahendid

- Igale osalejale üks eksemplar alljärgnevast loost.

Abigale armastab Tomi, kes elab teisel pool jõge. Üleujutus on kõik sillad jõel hävitanud ja jätnud alles ainult ühe vee peal püsiva paadi. Abigale palub paadi omanikku Sinbadi enmast teisele poole viia. Sinbad nõustub, kuid nõuab, et Abigale vastutasuks temaga magaks.

Abigale ei tea, mida teha; ta jookseb oma ema juurde ja küsib talt nõu. Ema ütleb Abigale'ile, et ei soovi tema asjadesse sekkuda.

Meeleheites magab Abigale Sinbadiga, kes ta hiljem üle jõe viib. Abigale jookseb Tomi juurde, et teda õnnelikult emmata, ja räägib talle kõigest, mis on juhtunud. Tom tõukab ta järsult eemale, Abigale jookseb minema.

Tomi maja lähedal kohtab Abigale Johni, Tomi parimat sõpra. Ta räägib ka Johnile juhtunu ära. John lööb Tomi selle eest, mis ta Abigale'ile teinud on, ja läheb koos tüdrukuga minema.

- Piisavalt ruumi osalejatele individuaalseks, väikestes 4–5-liikmelistes gruppides ja täies koosseisus tööks.

Grupi suurus

Vähemalt 5 osalejat, kõige rohkem 30 osalejat (suuremad grupid võib väiksemateks jagada ja ka analüüsi eraldi teostada).

Aeg

Kokku 1 tund 15 minutit kuni 2 tundi 15 minutit:

- 5 minutit sissejuhatuseks;
- 10 minutit üksinda lugemiseks ja analüüsiks;
- 30–45 minutit tööks väikeses grupis;
- (soovi korral) 30 minutit tööks suuremas grupis;
- 30–45 minutit analüüsiks täies koosseisus.

Juhtnöörid

Tutvustage osalejatele ülesannet kui sellist, mille abil leida erinevaid väärtushinnanguid. Paluge kõigil lugu omaette läbi lugeda ja asetada iga tegelaskuju (Abigale, Tom, Sinbad, Abigale'i ema ja John) pingeritta, vastavalt nende käitumisele. Kes käitus kõige halvemini? Kes halvemuselt teisena? Jne. Kui enamik inimesi on oma reastuse paika pannud, paluge neil koguneda väikestesse gruppidesse (3–6 inimest), et arutleda selle üle, kuidas nad tegelaskujude käitumist tajuvad. Väikeste gruppide ülesandeks on koostada ühine nimekiri, millega kõik väikese grupi liikmed võiksid nõus-

tuda. Paluge neil vältida nimekirja koostamisel matemaatiliste meetodite kasutamist ja püüda see nimekirja koostada pigem selle alusel, mida nad ühiselt hea ja halva all mõistavad.

Kui väikesed grupid on oma nimekirjad valmis saanud, võite te soovi korral seda staadiumi korrata, pannes kaks väikest gruppi kokku, et moodustada keskmise suurusega grupid (juhul kui te seda teete, ärge pange algsetesse väikestesse gruppidesse rohkem kui 4 inimest). Hinnake harjutust kogu grupiga, koondades kõigepealt tulemused kokku ja arutledes nendevaheliste sarnasuste ja erinevuste üle. Arendage vestlust tasapisi küsimuseni, mille alusel inimesed oma hinnanguid andsid. Kuidas nad said otsustada, milline on hea ja milline on halb käitumine?

Tagasivaade ja analüüs

Analüüsi üheks keskpunktiks on väärtushinnangute olulisus meie jaoks ja selle määramine, mida me heaks ja mida halvaks peame. Pärast sellest arusaamist on järgmiseks sammuks vaadata, kui kerge või raske on väärtushinnangute üle läbirääkimisi pidada, kui tuleb koostada ühine nimekirja. Millised argumendid inimeste veenmisel toimusid ning miks, ja kus olid piirid teiste mõistmisel ja/või järgimisel.

Võimalikuks edasiseks tegevuseks seejärel on uurimine, kus me oleme seda õppinud, mis on hea ja mis on halb. Mis ütleb meile, mis meil on ühist ja mis meid erinevaks muudab.

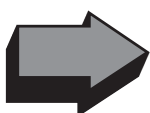
Meetodi kasutamine praktikas

Abigale'i harjutust on väga sageli kasutatud selleks, et valmistada rahvusvahelise noorsoovahetuse osalejaid ette selle kogemuse saamiseks. See on kasulik selleks, et tutvustada inimestele väärtushinnangute muidu abstraktset ideed. See harjutus paneb osalejad väga ühemõtteliselt olukorda, kus nad peavad tegelaste järjestamiseks oma väärtushinnanguid rakendama.

Harjutuse variatsioonina võib seda mängida läbi nii, nagu siin kirjeldatud, ja seejärel korrata muudetud looga, kus kõigist naistest saavad mehed ja vastupidi. Kas kehtib samasugune järjestus? Miks asjad muutuvad?

Võimalikud on ka teised variatsioonid. Lisage loole tegelaskujude vanus ja mängige sellega. Muutke nad kõik samasoolisteks, lisage etniline või rahvuslik taust. Vaadeldage, kuidas muutused loos muudavad järjestusi ja nende põhjuseid.

Harjutusest parimate tulemuste saamiseks on oluline, et te looksite avatud õhkkonna, kus kõik tegelaskujude järjestused oleksid vastuvõetavad, ega hakkaks inimesi "süüdistama" argumentide pärast, mida te võite veidraks või halvaks pidada.

4.4. Simulatsioonimängud

4.4.1 Mõned praktilised tähelepanekud

Millest käib jutt?

Mänge, mida kasutatakse käitumismudelite ja -protsesside jälgendamiseks ja õpetamiseks, pannes inimesed mingisse reaalsesse või simuleeritud rolli, nimetatakse simulatsioonimängudeks – Shubik (1975). Simulatsioonimäng on tegelikkuse mudel, kus mängijad saavad katsetada piire ja avastada oma senitundmatuid tahke. Mida paremini on mäng kavandatud, seda paremini suudavad mängijad simuleeritud tegevused ja otsused ühendada oma igapäevaste kogemustega, et luua oma käitumisostkustele teadmistebaas. Samuti pakuvad simulatsioonimängud võimalusi harjutada uusi käitumisviise ja suhtumisi olukordades, mis ei ole ähvardavad ega hinnangulised. Simulatsioonid on väga võimas noortega töötamise vahend, eriti kultuuridevahelises perspektiivis, vastandumiseks ja eelarvamuste ning teiste kultuuride kohta käivate stereotüüpidega tegelemiseks.

Miks me kasutame simulatsiooni-harjutusi kultuuridevahelises õppimises?

Simulatsioonimängud on loodud grupiarenngu ja erinevuste mõistmise edendamiseks. Noorsootöö seisukohast vaadates loovad simulatsioonimängud koostööõhkkonna, milles noored tunnevad end oma võimete ja loovuse uurimisel enesekindlana – tavapärasel klassikeskkonnas seda ilmingimata ei toimu.

Simulatsioonimängude kasutamisel kultuuridevahelise õppimise hõlbustamiseks on mitmeid eeliseid. Esiteks õpivad mängijad kriitilise mõtlemise oskusi, mis valmistavad neid paremini ette tulevikustrateegiate mõistlikuks planeerimiseks ning oma otsuste tagajärgede vahetuks mõistmiseks. Teiseks võivad mängijad teooriaid ja mudeleid, mida uuriti simuleeritud olukorras, rakendada ka tegeliku maailma situatsioonides. Samuti pakub simulatsioonimängude protsess mängijatele võimaluse praktiseerida tegeliku

maailma käitumisviise, mis on seotud konkurentsi, empaatia ja kommunikatsiooniga, simuleeritud tegelikkuses. Kolmandaks on nende mängude ehk üks väärtuslikemaid hüvesid kultuuridevahelise õppe jaoks see, et simuleeritud tegelikkus on paljude inimeste jaoks ohutum areen kultuurierinevustega vastamisi seismiseks. Eriti, kui käsitletakse mõnesid võimalikke vastuolusid käsitlevaid kultuurilisi probleeme – religioossed tõekspidamised, soorollid, sugude võrdsus – pakuvad simulatsioonimängud selleks turvalist kohta. Neljandaks võib see olla alternatiivseks meetodiks noortele kogemusliku õppimise kaudu ja mitteametlikus vormis teadmiste edastamiseks. Viieandaks võib see konstruktiivselt kasutatuna olla efektiivne moodus noorte inimeste motiveerimiseks ja neile sarnase olukorra üle suurema kontrolli andmiseks.

Mida simulatsioonimänge meetodina kasutades silmas pidada?

Simulatsioonil õppimismeetodina võib olla suurem mõju kui: a) sellega kaasneb maksimaalne emotsionaalne osalus; b) see leiab aset turvalises keskkonnas; ja c) sellega kaasneb piisav andmete töötlemise aeg ja selge kokkuvõte, mis annab tunnetusliku kaardi kogemuse mõistmiseks. Teiste sõnadega peab see olema "lõimiv õppimine", holistlik õppimisprotsess, mis keskendub sisu, vaatenurkade ja õppimisstiili erinevustele, õppimisele avatud õppimiskliimas. Järgmised kolm punkti on selle saavutamiseks eriti olulised:

- 1) Uute ideede, põhimõtete või käsitluste levitamine (defineeritakse kui "sisu");
- 2) Võimalus rakendada harjutuse sisu katsekeskkonnas (defineeritakse kui "kogemust");
- 3) Tagasiside ja arutelu simulatsiooni iga etapi tegevuste tulemuste ja nende vaheliste suhete kohta. Mida kogeti, mida õpiti ja mida saab igapäevases tegelikkuses paremini teha?

Simulatsiooni ülesehitus

Simulatsioonimängu ülesehitamiseks on palju mooduseid, muidugi on sellel ka palju erinevaid tulemusi. Järgmised elemendid on

kõige tavalisemad ja eriti populaarsed kultuuridevahelise noorsootöö praktikas.

Ülesehitus. See hõlmab füüsilist õhkkonda, grupi motivatsiooni ja seda, kui hästi nad üksteist tunnevad. Tuleb märkida, et mängu ülesehituse määrab sisu valik.

Sisu ja eesmärk. Igal mängul on eesmärk ja sisu. Mängujuht peab tagama, et see oleks mängijatele selge ja ühemõtteline. Enamikel juhtudel peegeldavad sisu ja eesmärk igapäevast tegelikkust.

Reeglid. Neid teatakse tavaliselt kui põhireegleid, eriti tähtsad on need suhtlemise ja rollide defineerimise suunamisel. Samuti on see juhend mängujuhi jaoks.

Ajastus. Edukas simulatsioonimäng kestab ettevalmistusest arutelu läbiviimiseni. Osale-

jatel peab olema piisavalt aega, et nad saaksid mänguga kaasa minna ja sooviksid selles osaleda. On simulatsioonimänge, mis kestavad päevi, teised kestavad tunni või kauem. Mängu ajastuse määravad sisu ja eesmärk. Piisavalt aega tuleb osalejatele anda ka nende rollidest väljumiseks enne tagasiside algust.

4.4.2 Limit 20

Limit 20 on väga võimas simulatsioon, mis aitab osalejatel uurida diskrimineerimist ja tõrjumist. See tegeleb selliste teemadega nagu ebavõrdsus, vähemuse ja enamuse suhted ning võim. Simulatsiooni ajal kogevad osalejad ebaõiglust, mis on meie ühiskondades tavaline. Küsitlus võimaldab neil sellele tagasi vaadata ja seda oma kogemustega seostada. Selle meetodi täielikku kirjeldust vaadake Euroopa Nõukogu kultuuridevahelise õppimise õppematerjali "Education Pack" leheküljelt 110.

4.4.3 "Hindav uuring"

Hindav uuring on kõige väärtuslikum meetod selleks, et ülistada erinevusi ja tunnustada erinevate kultuuride väärtushinnanguid. Hindavat uuringut kasutatakse ühiskonna olulisuse ja väärtushinnangute taasseostamiseks, eriti juhul, kui on täheldada erinevate kultuuride vahelist usaldamatust. See ei ole otseses tähenduses simulatsioonimäng, kuid kogunud koolitajad on seda silmulatsioonimänguna kasutanud, et aidata osalejatel väga sügavates ja tundlike kultuuridevaheliste suhetega seotud küsimustes (nagu kultuurilised väärtushinnangud) dialoogi pidada. Te võite selle meetodi kohandada ka oma igapäevase tegelikkusega ja sihtgrupiga, kellega te töötate.

Vajalikud vahendid

Pastakad, pabertahvlid, markerid ja kleeplint.

Grupi suurus

Vähemalt 4 inimest.

Aeg

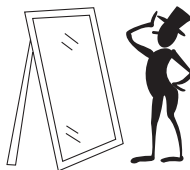
1–2 tundi, sõltuvalt grupi suuruselt.

Juhtnöörid

- 1 Jagage grupp vähemust ja enamust esindavatest inimestest koosnevasse paaridesse.
- 2 Jagage laiali küsimustikud ja juhtnöörid. Selgitage sissejuhatuseks harjutuse sisu ja eesmärki. Andke igäihele 15 minutit küsimuste esitamiseks (kokku 30 minutit).
- 3 Paluge küsitajatel individuaalselt koostada ja kirjutada pabertahvlile kokkuvõtte väärtushinnangutest, mida nad uuringu läbiviimise ajal avastasid, pannes esimesele kohale oma kultuuris kõige tavalisema ja (10 minutit).
- 4 Paluge grupil koostada nimekiri ühistest väärtushinnangutest ja leitud erinevatest väärtushinnangutest: andke osalejatele selleks piisavalt aega (15 minutit).
- 5 Arutelu (40 minutit).

Tagasivaade ja analüüs

Arutelu

Küsige osalejatelt, kuidas nad tundsid ennast küsitlemise ajal, ja kuidas nad tundsid ennast küsitajadena. Millal neid viimati hinnati enamusse või vähemusse kuulumise alusel? Küsige, kuidas nad seostavad seda vähemuse ja enamuse suhetega. Kas enamuse ja vähemuse väärtushinnangutes on märkimisväärsed erinevused, või on need ühised? Milliseid väärtushinnanguid tihti kuulutatakse, ehkki neist kinni ei peeta?

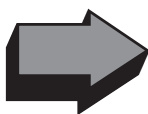

Meetodi kasutamine praktikas

Antud meetod on Euroopa koolitajate seas väga populaarseks muutumas. Parim on selle juures materjali hulk, mida see annab isiklikuks mõtiskluseks.

Küsimused enamuse esindajatele

- Kirjeldage oma kõige positiivsemat kogemust vähemuse esindajatega oma riigis. Perioodi, mil te tundsite end tõeliselt elava, uhke, loova või tõhusana. Millised olid siis tingimused? Kuidas te ennast tundsite? Mis oli kõige positiivsem, mida te vähemuse kohta avastasite?
- Mis oleks vajalik selleks, et tulevikus rohkem selliseid kogemusi saada?

Küsimused vähemuse esindajatele

- Kirjeldage oma kõige positiivsemat kogemust enamuse esindajate seltskonnas. Mõelge juhtumile, kus te tundsite end tõeliselt elava, uhke, loova ja tõhusana. Millised olid siis tingimused? Kuidas te ennast tundsite? Mida positiivset te selles suhtes leidsite?
- Mida oleks teie ja teiste vähemust esindavate noorte jaoks vaja, et tulevikus rohkem selliseid kogemusi saada?

Näpunäited uuringu läbiviimiseks

Pidage tekstist kinni, s. t. esitage küsimusi sellisel kujul, nagu need on kirja pandud, ja ärge püüdke vastuseid mõjutada. Laske küsitlaval oma lugu rääkida. Palun ärge esitage enda oma ega avaldage nende kogemuste kohta arvamust.

Kuulake hoolega ja püüdke leida kogemuse aluseks olevaid väärtushinnanguid.

Kasutage edasiseks uurimiseks järgmisi küsimusi.

Räägi mulle veel! Miks sa ennast niimoodi tundsid? Miks see sinu jaoks nii oluline oli? Kuidas see sind mõjutas? Kas see kogemus muudab sinu arusaamu vähemuse/enamuse suhtes?

Mõned inimesed mõtlevad oma vastuste üle kauem järele – laske neil vaikida. Kui keegi ei taha või ei suuda mõnele küsimusele vastata, ei ole sellest midagi.

*Lühendatud: Brhama Kumaris, World Spiritual University,
London, Suurbritannia.*

4.4.4 "Derdialased"

See mäng on kahe kultuuri kohtumise simulatsioon. Leidke võti võõrale kultuurilisele käitumisele, analüüsige võõra kultuuriga kohtumise mõjusid. Inseneride meeskond läheb teise riiki, et õpetada sealseid inimesi, kuidas silda ehitada.

Vajalikud vahendid

Tugev paber (papp), liim, käärid, joonlaud, pliats, mängu kirjeldused derdialaste ja inseneride jaoks. Kaks ruumi.

Grupi suurus

Vähemalt 12 inimest, kes on jagatud kahte rühma.

Aeg

1,5–2 tundi, kaasa arvatud küsitlus.

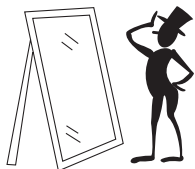
Juhtnöörid

- 1 Sõltuvalt grupi suurusest paluge 4–8 inimesel mängida inseneride meeskonda, kes õpetavad derdialastele, kuidas silda ehitada. Nad saavad inseneride instruksioonid ja viiakse eraldi ruumi.
- 2 Ülejäänud grupp on derdialased. Nemad saavad derdialaste juhtnöörid. Kui teil on liiga palju inimesi, võite moodustada ka vaatlejate meeskonna, kes lihtsalt jälgib toimuvat ja teeb märkusi. Vaatlejaid ei tohi eelnevalt derdialastega kultuuriga tutvustada, seega hoidke neid alguses koos inseneridega.

Tagasisaade ja analüüs Arutelu

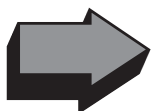
Pärast mängu võtavad osalejad tüki märkmepaberit ja kirjutavad oma kommentaarid kolme järgmise punkti kohta:

- 1) faktid,
- 2) tunded,
- 3) tõlgendused.

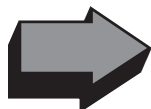
Suures grupis tuleks arutada järgmisi punkte:

- Meil on kalduvus arvata, et teised mõtlevad samamoodi kui meie.
- Me tõlgendame sageli asju koheselt, olemata teadlik erinevustest kultuurilises käitumises.
- Kuidas rollid jaotuvad? Millise rolli ma võtsin? Mida see minu identiteedi kohta paljastab? Kas ma tundsid ennast oma rollis mugavalt?
- Kas minu kujutluspilt on sama, mida tajuvad teised?
- Millist mõju avaldas minu kultuuriline taust rollile, mille ma endale võtsin?

Kaardid

Vaadake järgmisi lehekülgi.

Juhtnöörid derdialastele

Situatsioon

Te elate riigis, mida nimetatakse Derdiaks. Küla, milles te elate, on järgmisest linnast, kus asub turg, eraldatud sügava oruga. Turule jõudmiseks peate te kaks päeva käima. Kui teil oleks orgu ületav sild, jõuaksite sinna 5 tunniga.

Derdia valitsus tegi lepingu välisfirmaga, et see tuleks teie külla ja õpetaks teid silda ehitama. Teie inimesed oleksid siis Derdia esimesed insenerid. Pärast esimese silla ehitamist koos väliseksperptidega suudate te kogu Derdias silda ehitada, et inimeste elu paremaks muuta.

Sild ehitatakse paberist, kasutades pliiatseid, joonlaudu, kääre ja liimi. Te tunnete materjale ja töövahendeid, kuid ei tunne ehitustehnikaid.

Sotsiaalne käitumine

Derdialased on harjunud üksteist puudutama. Nad ei suhtle ilma puudutamata. Kontakti puudumist rääkimise ajal peetakse väga ebaviisakaks. Te ei pea siiski otseses kontaktis olema. Kui te ühinete grupiga, hoidke lihtsalt ühest liikmest kinni ja teid kaasatakse kohe vestlusesse.

Samuti on väga oluline üksteist kohtudes tervitada, isegi kui te mõnest inimesest lihtsalt möödute.

Tervitused

Traditsiooniline tervitus on suudlus õlale. Inimene, kes alustab tervitamist, suudleb teist paremale õlale. Teine inimene suudleb seejärel teda vasakule õlale. Igasugune muu suudlemise vorm on solvav! Käesurumine on Derdias üks suurimaid võimalikke solvanguid. Kui derdialast kunagi haavatakse sellega, et teda ei tervitata või puudutata rääkimise ajal, hakkab ta selle peale valju häälega kisama.

Jah/Ei

Derdialased ei kasuta sõna "ei". Nad ütlevad alati "jah", isegi kui see tähendab "ei". Nende "jaa"-le kaasneb rõhutatud peanoogutus (te peate seda hoolega harjutama).

Tööharjumused

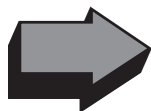
Töötamise ajal puudutavad derdialased üksteist samuti palju. Töövahendid on soole iseloomulikud: käärid on meessoost, pliiats ja joonlaud naissoost. Liim on neutraalne. Mehed ei puuduta kunagi pliiatsit või joonlauda. Sama kehtib naiste ja kääride kohta (arvan, et siin on midagi tegemist traditsiooni või religiooniga).

Välismaalased

Derdialastele meeldib seltskond. Seetõttu meeldivad neile ka välismaalased. Nad on aga ka väga uhked endi ja oma kultuuri üle. Nad teavad, et ei suuda kunagi ise silda ehitada. Teisest küljest ei pea nad välismaalaste kultuuri ja haridust kõige paremaks. Sildade ehitamine on lihtsalt miski, mida nad ei oska. Nad eeldavad, et välismaalased kohanevad nende kultuuriga. Kuna aga nende oma käitumine on nende jaoks loomulik, ei suuda nad seda ekspertidele seletada (see punkt on VÄGA oluline).

Derdia mees ei kontakteeru kunagi teise mehega, kui neid ei ole tutvustanud naine. See ei loe, kas naine on derdialane või mitte.

Juhtnöörid inseneridele

Situatsioon

Olete rühm mitmerahvuselises ehitusfirmas töötavaid insenere. Teie ettevõtte on just alla kirjutanud väga olulisele lepingule Derdia valitsusega, millega see kohustub derdialastele sildade ehitamist õpetama. Vastavalt allkirjastatud lepingule on väga oluline, et te peaksite kinni kokkulepitud tähtajast, vastasel juhul leping tühistatakse ja teid lastakse töölt lahti.

Derdia valitsusel on selle Euroopa Liidu finantseeritava projekti vastu suur huvi. Derdia on väga märgine riik, paljude kanjonite ja sügavate orgudega, kuid ilma sildadeta. Seetõttu kulub derdialastel küladest pealinna turule jõudmiseks alati mitu päeva. Hinnanguliselt võiksid derdialased silla olemasolul reisi sooritada ainult 5 tunniga.

Kuna Derdias on palju kanjoneid ja jõgesid, ei saa te lihtsalt sinna silda püstitada ja seejärel taas lahkuda. Te peate derdialasi juhendama, kuidas ise silda ehitada.

Simulatsiooni mängimine

Kõigepealt peate te võtma aega nende juhtnööride hoolikaks läbilügemiseks ja ühiselt otsustamiseks, kuidas te kavatsete silda ehitada. Teatud aja möödumisel lubatakse kahel liikmel teie meeskonnast minna ja olla 3 minutit ühenduses selle Derdia külaga, kuhu sild ehitatakse (näiteks kontrollida looduslikke ja materiaalseid tingimusi, saada derdialastega kontakti jne). Seejärel on teil 10 minutit nende aruande analüüsimiseks ja ettevalmistuste lõpetamiseks. Pärast seda läheb kogu inseneride meeskond Derdiasse derdialastele sillaehitamist õpetama.

Sild

Silda sümboliseerib pabersild. Sild ühendab kaht tooli või lauda, mis asuvad üksteisest 80 cm kaugusel. See peab olema stabiilne. Ehitusprotsessi lõpus peab see kandma selle ehitamiseks kasutatud kääride ja liimi raskust.

Silla osi ei saa lihtsalt välja lõigata ja Derdias kokku panna, kuna siis ei õpiks derdialased, kuidas seda ise teha. Nad peavad õppima kõiki ehitusetappe.

Kõik osad tuleb pliatsi ja joonlauaga paberile joonistada ja seejärel kääridega välja lõigata.

Materjalid

Sild tehakse paberist/papist.

Te võite planeerimiseks ja ehitamiseks kasutada: paberit, liimi, kääre, joonlauda, pliitaseid.

Aeg

Planeerimiseks ja ettevalmistusteks enne Derdiasse minekut 40 minutit.
Derdialastele ehitamise õpetamiseks 25 minutit.